

TÜBA Bülteni

- TÜBA : İLK ON YILDAN KESİTLER
- TÜBA'NIN BİLİM VE EĞİTİM FELSEFESİ

Atatürk'ün Bilime İlgisi

Günce'nin her sayısında, Editör sayfasının sol üst köşesinde, Atatürk'ün bilim konusundaki özdeyişini bir kere daha okuyucularımızın dikkatine sunuyoruz: "Hayatta en hakiki mürşit ilimdir, fendir". Atatürk, bilimin devlet hayatındaki önemini de çok iyi kavramış bir liderdi. Bir taraftan ülkesinde bilimin gelişmesi için elinden geleni yapar, bir taraftan da gerek gerçekleştirdiği reformları, gerekse, temelde Türklere kendilerine olan güvenlerini tekrar kazandırmak için geliştirilmesine önayak olduğu bazı tezleri –bu tezleri geçici olarak kullanmak istese de- bilimin verileri ile ilişkilendirmek konusunda son derece titiz davranırdı. Bu konuda bir ek ampirik kanıtı, 1930'larda Cenevre Üniversitesi'nde Antropoloji Profesörü olan Eugène Pittard'ın *Revue Anthropologique* dergisinin Ocak-Mart 1939 tarihli nüshasında yayımlanmış bulunan "Bir Devlet Adamı, Antropoloji ve Prehistoryanın Canlandırıcısı: Kemal Atatürk" başlıklı makalesini Akademi Asli Üyelerimizden Prof. Dr. Celal Şengör Hocamız dikkatimize sundular. Kendisine teşekkür ederken bu makaleden bazı ilginç bölümleri okuyucularımızın dikkatlerine sunuyoruz:

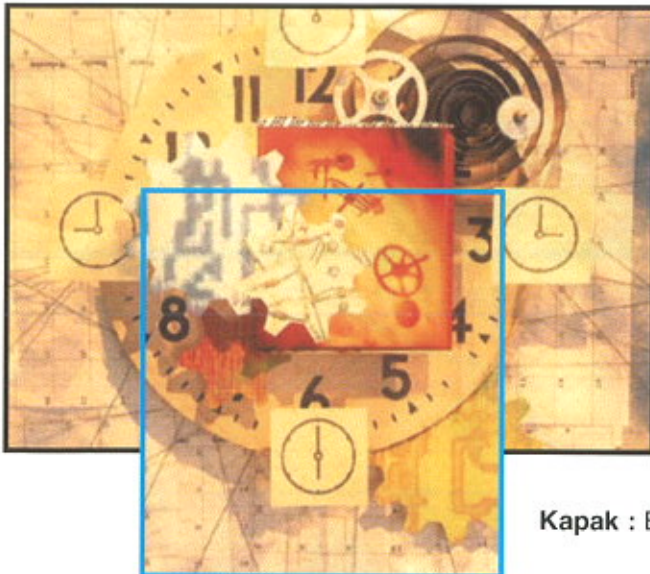
"1928'de Anadolu'da araştırmalarımaya başladığım tarihten, 1938 İlkbaharı'na kadar birçok defa Atatürk'le karşılaşma şansına ve mutluluğuna sahip oldum. Böylece Türk ulusunun önderinin en önemli entelektüel ilgilerini yakından öğrenme fırsatım oldu."

"Dil Reformu: Bu dönüşüm sayesinde bilimler ve sanatlar artık herkesin eriminde olacaktır. O tarihte İstanbul Üniversitesi Rektörü şöyle yazmıştı: Alfabe devriminin, sadece edebiyat üzerinde değil, bütün bilim dalları üzerinde olumlu etkileri olacaktır. Teknik terimler günden güne artacaktır."

"Türk Irkının Tarih Öncesi ve Tarihsel Kökenleri: Adıyaman'da elde ettiğimiz bulgular Atatürk'ü çok ilgilendirdi. Üniversitede veya Ankara'da Millet Meclisi'nde verdiğim konferanslar sırasında, birçok defa onu dinleyicilerim arasında görmek şerefine nail oldum.... Cumhurbaşkanı tekrar, 1937 Sonbaharı'nda, bazı yabancı profesörlerin de davet edilmiş olduğu, Türk Tarih Kurumu'nun İstanbul'da yapılan 2. Kongresi sırasında da gördüm. Sadece törensel açılış oturumunu değil, bütün oturumları takip etti".

"Büyük Antropoloji Araştırması: Balkan Yarımadası'nda yürüttüğüm araştırmalardan sonra, Türklerin antropolojik özellikleri konusunda bir-iki çalışma yayımlamıştım. Cumhurbaşkanı bu ilk sonuçlara karşı da ilgisiz kalmadı.... Şurası kesin ki Atatürk, bizzat kendisi, bu çok önemli antropolojik araştırma ile ilgili talimatını vermemiş olsaydı, biz Anadolu halkları konusunda istenen bilgileri sadece kırıntılar halinde ve uzun yıllar sonunda elde ederdik.... O halde, başka devletlerin de Türkiye'nin örneğini izleyeceklerini ümit etmek gerekiyor. Atatürk'ün adı, nesiller sonra da sarsılmaz bir şekilde bu araştırma ile birlikte anılacak."

Not: Profesör Eugène Pittard'ın makalesinden alıntılar, Işıl Aygen tarafından Fransızca'dan Türkçe'ye çevrilmiştir. Sayın Aygen'e teşekkür ediyoruz.

Kapak : Business Dimensions

"Hayatta en hakiki mürşit
ilimdir, fendir." *K. Atatürk*

günce

Sahibi

Türkiye Bilimler Akademisi
Adına: Başkan
Prof. Dr. Engin Bernek

Editör

Prof. Dr. Metin Heper

Üye Danışmanlar

Prof. Dr. Dr. Cengiz M. Dökmeci
Prof. Dr. Yücel Kanpolat
Prof. Dr. Bernard Lewis
Prof. Dr. Saim Özkar
Prof. Dr. Dinçer Ülkü

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Prof. Dr. Adnan Güriz

Yayın Editörü/ Koordinatör

Filiz Çiçek Bil

TÜBA Başkanlık ve Sekreteryası

Atatürk Bulvarı 221, 06100 Ankara
Tel: (0312) 426 03 94, 467 67 89
Fax: (0312) 467 32 13
<http://www.tuba.gov.tr>

GÜNCE

TÜBA Tunalı Hilmi 111/9, Ankara
Tel: (0312) 466 27 66, 428 16 41-42
e-posta: tubagun@tuba.gov.tr
ISSN: 1302-9541

Basım ve Baskı

Semih Ofset Matbaacılık ve
Ambalaj Sanayi Tic. Ltd. Şti.
Büyük Sanayi 1. Cad. No: 74
İskitler/ANKARA
Tel: 0.312. 341 40 75
Faks: 0.312. 341 98 98
11.500 adet basılmıştır.

Sorumluluk

Günce'de yayımlanan yazıların
sorumluluğu yazarlarına aittir.

TÜBA On Yaşında

Değerli Okuyucular,

Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA) ana görevlerinden biri, elinden geldiğince devlet ve toplum hayatında bilimsel düşüncenin yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktır. Bu nedenle, *Günce*'nin TÜBA'nın Onuncu Yılı Özel Sayısı'na devletimizin kurucusu Atatürk'ün bilime katkısını ve yakın ilgisini gözler önüne seren bir makaleden bazı alıntılar ile başlayabilmenin kıvancını yaşıyoruz.

Daha sonra, TÜBA'nın kuruluşunda önemli rol oynayan kişiler ile yapılan söyleşilere yer veriyoruz. TÜBA'nın kuruluş tarihlerinde **Cumhurbaşkanı** olan **Sayın Süleyman Demirel**, o tarihlerde Başbakan Yardımcısı olan Şeref Üyemiz **Prof. Dr. Erdal İnönü** ve yine o tarihlerde TÜBİTAK Başkanı ve şimdi Asli Üyemiz olan **Prof. Dr. Tosun Terzioğlu** ile yapılan röportajlar ve bu röportajlarda bize o günlerin siyasal ve bilimsel ortamını aksettiren ve büyük bir tevazu ile kendi önemli katkılarını ikinci plana atarak somut gelişmeleri belirtmekle yetinen Sayın Demirel, İnönü ve Terzioğlu, TÜBA'nın hayli zor olan doğum sancılarını tüm açıklığı ile anlatıyorlar. Bu röportajları takip eden yazılarında, **Akademimizin ilk Başkanı Prof. Dr. Ayhan Çavdar** ile **Akademimizin ikinci ve şimdiki Başkanı Prof. Dr. Engin Bernek**, TÜBA'nın kuruluş felsefesini, amaçlarını ve kendisine tanınan kısıtlı imkanlara karşın sözkonusu amaçların gerçekleştirilmesi için Akademimizin verdiği ve vermekte olduğu uğraşları Akademimizin çok çeşitli etkinliklerine değinerek bize büyük bir yetkinlikle anlatıyorlar. Daha sonra, Akademimizin ilk üyelerinden olan **Prof. Dr. Çiğdem Kağıtçıbaşı** ve **Prof. Dr. Celal Şengör** TÜBA'nın kuruluş günleri hatıralarını, o günler ve daha sonraki dönemler ile ilgili değerlendirmelerini, ilginç bulacağınızı umduğumuz anekdotlarla da süsleyerek, bizimle paylaşıyorlar. Geçen on yıl ile ilgili son yazıda, yine TÜBA'nın ilk üyelerinden olan **Editörünüz Prof. Dr. Metin Heper**, daha önceki röportajlarda ve anı yazılarında üzerinde durulan bazı sorunlar ile ilgili düşüncelerini size sunuyor.

Bu Özel Sayıda size ayrıca, TÜBA'nın kuruluşundan bugüne kadarki kamuoyu duyurularından seçilmiş bölümler sunuyoruz. Bu bölümler, TÜBA'nın bilim felsefesini özetliyor. Bu sayımızda, geçen on yılda kaybettiğimiz değerli üyelerimizin isimlerini de sizinle tekrar paylaşıyor, Akademimize yaptıkları önemli katkıları şükranla hatırlıyor ve onları büyük bir saygı ile anıyoruz.

Özel Sayı, Okuyucuya Mektup yazısını yazmak bana nasip oldu. Ancak yazıya, sanırım tüm TÜBA üyelerinin ve okuyucularının duygularına tercüman olarak, TÜBA'nın süreli yayın organı *Günce*'yi hayata geçiren ve uzun süre editörlüğünü yapan Şeref Üyemiz **Prof. Dr. Bozkurt Güvenç'e** teşekkür ederek bitirmeyi, yerine getirilmesi gereken önemli bir görev olarak düşünüyorum.

Gelecek sayımızın ana temasını "Bilim Kavramı ve Halk Bilinci" olarak belirledik. Bu ana tema etrafında hazırlanacak yazıların Misafir Editörü olmayı **Prof. Dr. Celal Şengör** Hocamız kabul ettiler. Kendisine teşekkürlerimizi sunuyor ve gelecek sayımızda buluşmak üzere esen kalınız diyoruz.

Editör

Bu sayıda...

1	TÜBA On Yaşında	14-15	Türkiye Bilimler Akademisi'nin On Yılı- Bir Değerlendirme
2-3	Dokuzuncu Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel: 'TÜBA Doğru İstikamettedir'	16-17	TÜBA'ya Zoraki Ebelik: Anılar ve Düşünceler
3-5	Prof. Dr. Erdal İnönü: 'TÜBA Gibi Tarafsız Kuruluşa Çok İhtiyaç Var'	18	TÜBA'ya Kişisel Bir Bakış
6-8	Prof. Dr. Tosun Terzioğlu: 'TÜBA Gibi Akademiler Kıskaçlık Yaratır'	19-20	TÜBA Anıları ve Ötesi
9-13	Türkiye Bilimler Akademisi'nin İlk ve Zorlu Yılları	20-23	TÜBA'nın Bilim Üzerine Bazı Kamuoyu Duyurularından Bölümler
		24	TÜBA Üyeleri- TÜBA'nın Bilim, Hizmet ve Teşvik Ödülüne Layık Görülen Bilim İnsanları